

Λίγκας. Σκοτώθηκαν δύο αναρχικοί εργαζόμενοι: οι αδελφοί Κανδή. Μετά μόλις τρεις ή τέσσερεις μέρες, στο λιμάνι όπου απεργούσαν οι ανειδίκευτοι και οι φορτοεκφορτωτές, σημειώθηκε ανταλλαγή πυροβολισμών, κατά την οποία τραυματίσθηκαν ένας αναρχικός εργάτης και ένα μέλος της Λίγκας.

Η βία κορυφώνεται και οι αναρχικές εφημερίδες προτρέπουν να αποκρουσθεί ένοπλα οποιαδήποτε επίθεση της Λίγκας –και, αν χρειασθεί, «να την χτυπήσουμε μέσα στην ίδια την φωλιά».

Κατά την δεκαετία του 1920, δεν ήταν και πολύ εύκολο να περιορίζεσαι σε παροτρύνσεις προς τους εργαζόμενους. Πράγματι, στους αναρχικούς άρεσαν πάρα πολύ τα όπλα και δεν δίσταζαν να τα χρησιμοποιούν. Αρκεί να υπενθυμίσουμε το επεισόδιο της Γιασίντο Αράουζ, όπου, ίσως για μοναδική φορά στην Ιστορία, σημειώθηκε ανταλλαγή πυροβολισμών μεταξύ αστυνομικών και αναρχικών στο εσωτερικό ενός αστυνομικού τμήματος. Στην περιοχή επικρατούσε έντονη δυσαρέσκεια ανάμεσα στους εργάτες γης, που ήταν απογυμνωμένοι από κάθε δικαίωμα· όποιος δε από αυτούς τολμούσε να διαμαρτυρηθεί, απολυόταν αμέσως και τον αντικαθιστούσαν με ανειδίκευτους που έφερναν από άλλες περιοχές. Ο τοπικός αστυνομικός διευθυντής δεν σκέφτηκε τίποτε καλύτερο για να επιλύσει το πρόβλημα, από το να προσκαλέσει τα αντίπαλα μέρη στο αστυνομικό τμήμα «με σκοπό να συζητηθεί το πρόβλημα και να επιτευχθεί μια δίκαιη συμφωνία». Όταν προσήλθαν οι εργαζόμενοι, μεταξύ των οποίων ήταν και κάποιοι αντιπρόσωποι που εμπνέονταν από την θεωρία του Μπακούνιν, προσκλήθηκαν να περάσουν στο εσωτερικό προαύλιο του κτηρίου της αστυνομίας, αλλά εκεί διαπίστωσαν έκπληκτοι ότι ο χώρος ήταν ασφυκτικά περικυκλωμένος από ένοπλους φρουρούς. Ο διοικητής

της αστυνομίας δεν εμφανίσθηκε, αλλά παρουσιάστηκαν δύο αρχιφύλακες οι οποίοι άρχισαν να φωνάζουν έναν-έναν τους εργαζόμενους, υποχρεώνοντάς τους να περάσουν σε έναν διάδρομο, όπου τους αφόπλιζαν και ύστερα τους παρέδιδαν σε άλλους αστυνομικούς οι οποίοι τους ξυλοκοπούσαν μέχρις αναισθησίας. Κοντολογίς, ένας γρήγορος τρόπος επίλυσης ενός εργατικού προβλήματος.

Όμως οι αναρχικοί που βρίσκονταν έξω στο προαύλιο, δεν ήταν ασφαλώς παιδαρέλια. Τράβηξαν τα όπλα τους και, παρ' όλο που ήταν περικυκλωμένοι, άρχισαν να πυροβολούν –με αποτέλεσμα ένα αληθινό μακελειό με θύματα και από τις δύο πλευρές. Από εκείνη την στιγμή, η Γιασίντο Αράουζ έγινε σύμβολο για τους εργαζόμενους σε όλες τις περιοχές της χώρας. Ήταν ένα καλό παράδειγμα τού «μάχαιραν έδωσες, μάχαιραν θα λάβεις».

Σίγουρα οι αναρχικοί το παράκαναν, όσον αφορά την συνήθειά τους να οπλοφορούν. Μερικές φορές, ο ίδιος ο Τύπος τους ανελάμβανε να τους ηρεμήσει τα πνεύματα, όπως συνέβη π.χ. με την ανακοίνωση μιας εκδρομής στο Ροζάριο, την οποία δημοσίευσε η *La Antorcha*: «Ροζάριο: μεγάλη οικογενειακή εκδρομή υπέρ των κοινωνικών κρατουμένων στο νησί Καστελάνος στον ποταμό Παρανά. Άνδρες: 120 σεντς, γυναίκες και ανήλικοι: 50 σεντς, παιδιά δωρεάν. Σημείωση: προειδοποιούμε ότι η αστυνομία θα πραγματοποιήσει ελέγχους κατά την επιβίβαση, γι' αυτό συνιστούμε να μην φέρετε όπλα».

Ή με το ακόλουθο άρθρο από το πρωτοσέλιδο της *La Protesta*: «Η Εκδρομή της Κυριακής: η κακή συνήθεια να πυροβολούν στο δάσος της νήσου Μασιέλ κατά την διάρκεια της ημέρας –και ιδίως όταν σκοτεινιάζει– ενώ γίνονται οι εκδρομές της *Protesta*, εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους και σπέρνει την ανησυχία μεταξύ των οικογενειών που

κάνουν τα πάντα, ώστε η ημέρα αυτή να αποτελεί μια ευκαιρία υγιούς διασκέδασης και ειλικρινούς συντροφικότητας. Γίναμε αποδέκτες πολλών παραπόνων από τους συμμετέχοντες στην προηγούμενη εκδρομή, αλλά και από έναν ψαρά, κάτοικο της περιοχής, οι οποίοι διέτρεξαν τον κίνδυνο να πληγούν από αδέσποτες σφαίρες κατά την διάρκεια των πυροβολισμών.

Οι σύντροφοι πρέπει να αποφεύγουν να πυροβολούν με τα ρεβόλβερ τους στο δάσος και να τραβούν την προσοχή των παρευρισκομένων, διότι έτσι σπέρνουν τον πανικό στις οικογένειες που συμμετέχουν στις γιορτές μας, και θα μπορούσε εντελώς αναπάντεχα να συμβεί κάποιο ατύχημα. Με αυτά τα επικίνδυνα παιχνίδια, επιδεικνύεται μια παντελής έλλειψη παιδείας· καθήκον των αναρχικών είναι να εγγυηθούν την ομαλή διεξαγωγή αυτών των πρωτοβουλιών μας και κυρίως την ασφάλεια όλων όσοι μας δείχνουν την εμπιστοσύνη τους συμμετέχοντας σε αυτές. Συνεπώς, συνιστούμε σε όλους τους συντρόφους να μην πυροβολούν κατά την διάρκεια των εκδρομών μας και να καταβάλουν κάθε προσπάθεια, ώστε επίσης να αποτραπούν να το κάνουν όσοι από τους συμμετέχοντες δεν είναι σε θέση να διαβάσουν αυτήν την σύσταση».

Είναι φανερό ότι οι εορταστικοί αυτοί πυροβολισμοί αποτελούσαν μια μάλλον ριζωμένη συνήθεια, δεδομένου ότι η αναρχική εφημερίδα συνέχισε να δημοσιεύει το άρθρο αυτό επί αρκετές ημέρες.

Αναρίθμητες ήταν οι προστριβές εργαζομένων διαφόρων τάσεων με τα αφεντικά και τους προϊσταμένους, οι οποίες κατέληγαν σε συμπλοκές (ένα από αυτά τα επεισόδια είχε ως πρωταγωνιστή τον Πέντρο Εσπελοσίν, ο οποίος αργότερα θα αναπτύξει δράση στα πλαίσια του απαλλοτριωτικού αναρχισμού και θα σκοτώσει έναν προϊστάμενο που κακο-

μεταχειριζόταν ένα παιδί), καθώς και μισθωτών που συγκρούονταν με την αστυνομία και τους οπαδούς της Πατριωτικής Λίγκας. Ατέλειωτος είναι ο κατάλογος των πολιτικών κρατουμένων, από τους απεργούς μέχρι τους δολοφόνους για πολιτικούς ή εργασιακούς λόγους. Η Επιτροπή για τους Πολιτικούς Κρατουμένους και τους Εκτοπισμένους, την οποία ενίσχυαν με τις πενιχρές συνεισφορές τους οι αναρχικοί εργαζόμενοι, όχι μόνο πλήρωνε τις αμοιβές των δικηγόρων και τα δικαστικά έξοδα των κρατουμένων, αλλά ανελάμβανε και το καθήκον να συντηρεί τις οικογένειές τους.

Αυτή η επιτροπή, πάντως, δεν περιοριζόταν μόνο σε αυτόν τον παθητικό ρόλο. Δεν παρείχε αυτά τα μέσα σαν να είναι ο Στρατός Σωτηρίας ή ο Φιλανθρωπικός Σύλλογος των Κυριών του Σαν Βιντσέντζο. Το μυστικό καθήκον της ήταν να οργανώνει την απόδραση των κρατουμένων και, γι' αυτόν τον σκοπό, χρειαζόταν την εξασφάλιση άφθονων πόρων για να μπορούν να ταξιδεύουν «έμπιστοι σύντροφοι», για να παρακολουθούνται οι φυλακές, ενίστε επί μήνες ολόκληρους μέχρι να γίνει γνωστή κάθε λεπτομέρεια, για να ενοικιάζονται σπίτια, για να εξασφαλίζονται αυτοκίνητα για την διαφυγή και, κυρίως, για να εξαγοράζονται οι δεσμοφύλακες, οι δικαστικοί λειτουργοί, ακόμη και οι γραμματείς των δικαστηρίων, ώστε να επηρεάζουν τις αποφάσεις.

Αυτός που συντονίζει όλες αυτές τις δραστηριότητες είναι ο γραμματέας της Επιτροπής για τους Πολιτικούς Κρατουμένους και τους Εκτοπισμένους: ο Μιγκέλ Αρκάντζελ Ροσίνια, εξέχον εργατικό στέλεχος της βιομηχανίας μετάλλου και αναρχικός. Ενώ οι διανοούμενοι της *Protesta* και της *La Antorcha* γράφουν στις σελίδες τους ότι η απελευθέρωση των κρατουμένων πρέπει να επιτυγχάνεται αποκλειστικά με απεργίες ή κινητοποίησεις των λαϊκών μαζών, ο

Ροσίνια είναι άνθρωπος της δράσης και γνωρίζει όλα τα στρατηγήματα για να έχει το πάνω χέρι σε σχέση με την αστυνομία και την δικαιοσύνη. Είναι ορθολογιστής, ψύχραιμος, προγραμματιστής. Όταν όμως έρχεται η ώρα της δράσης, δεν περιορίζεται στο να διευθύνει, αλλά ξέρει και να δρα. Το απέδειξε στην υπόθεση Ραντοβίτσκι: με υπομονή και πανουργία έκανε ό,τι ήταν απαραίτητο για να διορισθεί δεσμοφύλακας στην Ουσουάγια. Εκεί έκανε όλες τις προετοιμασίες για την απόδραση.

Όταν όλα ήταν έτοιμα, στο Συνέδριο της Ένωσης Συνδικάτων Αργεντινής [Unión Sindical Argentina], την οποία συγκροτούσαν σοσιαλιστικά και συνδικαλιστικά στελέχη διαφόρων κλάδων, κάποιος ανεύθυνος, προκειμένου να επιτεθεί εναντίον των αναρχικών, κατήγγειλε ότι ο Ροσίνια έκανε «τον σκύλο στην Ουσουάγια». (Σκύλος ήταν το προσφιλές μειωτικό παρατσούκλι με το οποίο χαρακτήριζαν οι αναρχικοί τους δεσμοφύλακες και τους αστυνομικούς.) Η αστυνομία διερεύνησε το θέμα και διαπίστωσε ότι πράγματι ο Ροσίνια βρισκόταν στην Γη του Πυρός. Τον απέλυσαν πάραντα και τον εξεδίωξαν από τις φυλακές. Άλλα πριν φύγει, και για να μην καταλήξουν όλα σε φιάσκο, ο Ροσίνια έβαλε φωτιά στην κατοικία του διευθυντή των φυλακών.

Εν συνεχείᾳ, θα οργανώσει την πρώτη απόδραση από τις φυλακές του αρτοποιού Ραμόν Σιλβέϊρα που είχε καταδικασθεί σε 20 χρόνια κάθειρξη, και θα προετοιμάσει τα πάντα για την δεύτερη φυγή του. Δύο αληθινά θεαματικά επεισόδια τα οποία αποδεικνύουν σαφέστατα ότι πίσω τους βρισκόταν μια οργανωτική ιδιοφυΐα –ιδιοφυΐα η οποία επιβεβαιώθηκε αργότερα με την προετοιμασία θεαματικών ληστειών και ενεργειών άμεσης δράσης (ή τρομοκρατικών, εάν θέλετε να τις ονομάσετε έτσι).

Ο ανελέητος πόλεμος που ξέσπασε μεταξύ των δύο αναρχικών τάσεων, των «προτεστικών» και των «αντορχιστών» (οι οποίοι εξέφραζαν την δεξιά και την αριστερή τάση του κινήματος), έφθασε σε τέτοιο σημείο ώστε η Επιτροπή για τους Πολιτικούς Κρατουμένους και τους Εκτοπισμένους να διασπασθεί, με την κάθε παράταξη να υποστηρίζει μόνο τους δικούς της κρατούμενους. Η Επιτροπή, της οποίας ηγείται η *La Protesta* και η FORA του 5ου Συνεδρίου, υπερασπίζεται αποκλειστικά τους αναρχικούς που φυλακίζονται για την ιδεολογία τους, ενώ η Επιτροπή της *La Antorcha* θα το πράξει για όλους όσοι κατηγορούνται για αδικήματα του κοινού ποινικού δικαίου (δηλαδή τους αναρχικούς απαλλοτριωτές). Τέτοια ήταν και η πολυσυζητημένη περίπτωση των κρατουμένων της Βιέντμα.

Το 1923, στην επαρχία Ρίο Νέγκρο, η ταχυδρομική άμαξα δέχεται επίθεση με τρόπο που θυμίζει Άγρια Δύση. Η χωροφυλακή συλλαμβάνει κοντά στην περιοχή που έγινε η ληστεία πέντε εργάτες γης, αναρχικών πεποιθήσεων, οι οποίοι μάζευαν ξύλα για να μαγειρέψουν το φαγητό τους. Ξυλοκοπούνται, βασανίζονται άγρια, και, τελικώς, ομολογούν και οι πέντε ότι αυτοί διέπραξαν την ληστεία. Ένας εξ αυτών, ο Καζιάνο Ρουτζερόνε, τρελάθηκε εξ αιτίας των βασανιστηρίων και πέθανε λίγους μήνες μετά τον εγκλεισμό του στην Βιέτες. Οι άλλοι τέσσερεις καταδικάζονται συνολικά σε 83 χρόνια φυλάκιση. Οι Αντρές Γκομέζ, Μανουέλ Βιέγκας και Μανουέλ Αλβαρέζ σε 25 χρόνια ο καθένας, ενώ ο Εστεμπάν Χερνάντο σε 8 χρόνια.

Η Επιτροπή που έχει ως σημείο αναφοράς την *La Antorcha*, ξεκινά μια μεγάλη εκστρατεία για αναθεώρηση της δίκης. Η *La Protesta*, μετά από μια «χλιαρή» υπεράσπιση, γράφει ότι οι κρατούμενοι της Βιέντμα «είναι απάνθρωποι εγκληματίες οι οποίοι δεν έχουν καμία σχέση με τα

αναρχικά ιδεώδη και την προπαγάνδισή τους». Αυτό θα προκαλέσει μια όξυνση τής πολεμικής μέσα στους κόλπους του κινήματος, η οποία θα συνεχισθεί ολόκληρη την περίοδο κατά την οποία ο αναρχισμός ήταν ζωντανό κύτταρο του εργατικού κινήματος της Αργεντινής. Μια πολεμική η οποία ανέκαθεν υπήρχε στους κόλπους του αναρχισμού, από τον Προυντόν μέχρι τους Μπακούνιν, Ρεκλύ, Μαλατέστα, Αρμάν, Γκόρι, Φάμπρι, Φεντέλι και Αμπάδ δε Σαντιγιάν: πρέπει να φτάσουμε στην επανάσταση με οποιοδήποτε μέσο μπορούμε να φαντασθούμε, ή πρέπει να διατηρήσουμε στους αναρχικούς την ιδέα των αγνών, άσπιλων ανθρώπων, οι οποίοι φθάνουν στην επανάσταση πείθοντας τους πάντες ότι η αναρχία είναι η κατ' εξοχήν ανθρωπιστική ιδέα;

Βέβαια, καθώς εξελίσσονται τα γεγονότα, οι δύο τάσεις θα υποπέσουν σε σοβαρότατες αντιφάσεις. Όπως επί παραδείγματι, στην υπόθεση των Σάκκο και Βαντσέττι,^{*} την γνωστότερη υπόθεση δικαστικής αδικίας, η οποία λόγω της παγκόσμιας κινητοποίησης των εργαζομένων είχε μεγαλύτερη απήχηση ακόμη και από αυτήν που γνώρισε στην εποχή της η «υπόθεση Ντρέϋφους».

Τι συνέβη με τους Σάκκο και Βαντσέττι; Κάτι παρόμοι με αυτό που συνέβη με τους κρατούμενους της Βιέντμα, με εξαίρεση ότι στην δεύτερη περίπτωση δεν υπεισήλθε στο παιχνίδι αυτό που σήμερα θα ονομάζαμε «δημόσιες σχέσεις», τις οποίες ο Βαντσέττι και οι Ιταλοί αναρχικοί σύντροφοί του στις Η.Π.Α. μπόρεσαν να χρησιμοποιήσουν επιδέξια, κατορθώνοντας να διατηρήσουν σε ολόκληρο τον κόσμο, για περισσότερα από επτά χρόνια, μια λαϊκή κινητοποίηση που θα παραμείνει αξεπέραστη. Στις ίδιες τις Η.Π.Α., αυτή η κινητοποίηση υπήρξε δέκα φορές μεγαλύ-

* Σ.τ.Ε. Βλ. Ντος Πάσος, *Αντιμέτωποι με την ηλεκτρική καρέκλα: η Ιστορία των Σάκκο και Βαντσέττι*, εκδόσεις Ελεύθερος Τύπος (υπό έκδοση).

τερη από ό,τι εκείνη που πραγματοποιήθηκε για τον τερματισμό του πολέμου στο Βιετνάμ.

Συσπειρώθηκαν οι πάντες· δεν υπήρξαν φραξιονισμοί: αναρχοατομικιστές, αναρχοκομμουνιστές, αναρχικοί απαλλοτριωτές και θιασώτες της βίας, σοσιαλδημοκράτες, κομμουνιστές, φιλελεύθεροι, ο Πάπας, ακόμη και οι φασίστες δέχτηκαν «με ικανοποίηση την απόφαση του δικαστή να αναβάλει την εκτέλεση των καταδικασμένων».²

Οι Σάκκο και Βαντσέττι, την στιγμή της σύλληψής τους (15 μέρες μετά την επίθεση στο Μπρέϊντρι, όπου δολοφονήθηκαν δύο υπάλληλοι μιας εταιρείας), προβαίνουν σε δηλώσεις οι οποίες τους συσχετίζουν κατά κάποιον τρόπο με την ληστεία. Μιλούν κατόπιν συμβουλής· ενός δικηγόρου, ο οποίος θεωρεί ότι έτσι θα αποφύγουν την απέλαση στην Ιταλία, η οποία θα εκτελείτο άμεσα αν δήλωναν αναρχικοί. Συνεπώς, σε αυτήν την περίπτωση δεν έχουμε να κάνουμε με φυσική βία, όπως στην περίπτωση της Βιέντμα, αλλά με ηθική, ψυχολογική βία: ή θα έμπλεκαν σε μια ατέρμονη νομική διαδικασία ή θα απελαύνονταν. Και σε αυτήν την δαιδαλώδη δικαστική διαδικασία ηττώνται, μετά από 7 χρόνια, παρά την ηθική υποστήριξη ολόκληρου του κόσμου.

Με την εκτέλεση στην ηλεκτρική καρέκλα των Σάκκο και Βαντσέττι, η δικαιοσύνη έχασε μια μεγάλη μάχη. Σε καμία στιγμή της δίκης οι Αμερικανοί δικαστές δεν κατόρθωσαν να αποδείξουν την ενοχή των δύο Ιταλών. Παρουσίασαν μόνον ενδείξεις, μαρτυρίες, άνευ νομικής ισχύος και βαρύτητας. Είναι σαφές ότι στην απόφαση, όπως και στην περίπτωση εκείνων της Βιέντμα, βάρυνε υπέρμετρα το γεγονός

². Ο Μπενίτο Μουσσολίνι το έκανε αποκλειστικά για να κερδίσει την συμπάθεια της ιταλικής παροικίας στις Η.Π.Α., ενώ στο εσωτερικό της χώρας του καταδίωκε αναρχικούς, κομμουνιστές και σοσιαλιστές με το ρετσινόλαδο, την φυλακή, τις εκτοπίσεις και τις πολιτικές δολοφονίες όπως στην περίπτωση του Ματεόττι.

ότι οι δύο κατηγορούμενοι ήταν αναρχικοί. Ως προς την ενοχή ή όχι των Σάκκο και Βαντσέττι, δεν θα μπορέσει ποτέ να ειπωθεί κάτι τελεσίδικο.

Το σίγουρο είναι ότι ανήκαν σε μια ομάδα η οποία υποστήριζε την άμεση δράση. Η εφημερίδα *L' Adunata dei Refrattari* της Νέας Υόρκης, όργανο των Ιταλών αναρχικών, η οποία έδωσε το σύνθημα για να ξεκινήσει η γιγαντιαία παγκόσμια εκστρατεία αλληλεγγύης, κρούωντας πρώτη τον κώδωνα του κινδύνου, υποστήριζε ανοιχτά την άμεση δράση και μάλιστα σε τέτοιο βαθμό, ώστε λίγα χρόνια αργότερα θα υποστηρίξει τις θέσεις του Σεβερίνο Ντι Τζιοβάνι και των συντρόφων του στο Μπουένος Άϊρες, ενώ εδώ οι ίδιες οι αναρχικές εφημερίδες είτε τους κατέκριναν, είτε τους αγνοούσαν. Ίσως η τελευταία λέξη σχετικά με την υπόθεση Σάκκο και Βαντσέττι να ειπώθηκε με την εκτενή έρευνα του συγγραφέα και δημοσιογράφου Φράνσις Ράσελ, με τίτλο *Tragedy at Dedham, [Τραγωδία στο Ντένταμ]* δημοσιευμένη το 1962, η οποία εγκωμιάστηκε από το σύνολο του ευρωπαϊκού Τύπου για την σοβαρότητά της. Ο Φράνσις Ράσελ υποστηρίζει (και αυτήν την άποψη συμμερίζεται και ο Τζέημς Τζολ) ότι ο Σάκκο υπήρξε ένας ένθερμος «απαλλοτριωτής» και ενεργούσε κατ' αυτόν τον τρόπο για να συγκεντρώνει πόρους για την Υπόθεση, ενώ είναι σχεδόν βέβαιο ότι τόσο αυτός όσο και ο Βαντσέττι (ο οποίος πάντοτε παρείχε άσυλο στους καταδικούμενους, χωρίς να τους ρωτά αν είναι απαλλοτριωτές ή όχι), εξοντώθηκαν επειδή ήταν επικίνδυνοι προπαγανδιστές.

Όμως εδώ, η υπερασπιστική γραμμή που επέλεξαν οι αναρχικοί, όσον αφορά τους Σάκκο και Βαντσέττι, ήταν αναμφιβόλως διφορούμενη. Γιατί τους υπερασπίστηκαν: επειδή ήταν αθώοι ή επειδή ήταν αναρχικοί; Και αν υποθέσουμε ότι ήταν ένοχοι για την ληστεία, στην προσπάθειά

τους να συγκεντρώσουν πόρους για την προπαγάνδα, για τους κρατούμενους στις Η.Π.Α., ή για τις απεργίες, θα τους υπερασπίζονταν εξ ίσου από τις στήλες του «επίσημου Τύπου» του αναρχισμού της Αργεντινής;

Τα ίδια ερωτηματικά εγείρονται και για την περίπτωση του Μπουεναβεντούρα Ντουρρούτι.*

Την αυγή της 18ης Οκτωβρίου 1925, τρία άτομα, «όπως συμβαίνει στις κινηματογραφικές ταινίες», θα γράψει η *La Prensa*, ορμούν στο αμαξοστάσιο των τραμ του Λας Χέρας, στο Άνγκλο, στην συνοικία Παλέρμο. Ο ένας φορά μάσκα. Οι τρεις άνδρες τραβούν πιστόλια και απειλούν τους ταμίες οι οποίοι μόλις ολοκλήρωναν την καταμέτρηση των εισπράξεων από την πώληση των εισιτηρίων. Φωνάζουν «ψηλά τα χέρια», με έντονη ισπανική προφορά. Ζητούν τα χρήματα. Οι υπάλληλοι ψελλίζουν ότι τώρα πλέον αυτά βρίσκονται μέσα στο χρηματοκιβώτιο. Θέλουν τα κλειδιά. Όχι, τα έχει ο προϊστάμενος ο οποίος έχει ήδη φύγει. Οι ληστές μιλούν μεταξύ τους. Φεύγουν. Περνώντας μπροστά από έναν πάγκο παίρνουν την τσάντα που είχε αφήσει ένας φύλακας: περιέχει 38 πέζος σε κέρματα των 10 σεντάβος. Έξω στέκεται ένας συνεργός τους που κρατάει τσίλιες, και λίγο πιό πέρα ένα αυτοκίνητο που τους περιμένει. Φεύγουν χωρίς να μπορέσει να τους ακολουθήσει κανείς.

Ο άνθρωπος που διηύθυνε την αποτυχημένη ληστεία, η οποία απέφερε μόλις 38 πέζος σε κέρματα (κάτι μάλλον απογοητευτικό για ληστές οι οποίοι είχαν ενεργήσει με τόσο μεγάλη ακρίβεια, διαπράττοντας όμως ένα λάθος όσον αφορά αυτήν την τελευταία λεπτομέρεια), δεν ήταν άλλος

* Σ.τ.Ε. Βλ. Αμπέλ Παζ, *Ντουρρούτι: Η Κοινωνική Επανάσταση στην Ισπανία, 1896–1936*, εκδ. Ελεύθερος Τύπος.

από τον Μπουεναβεντούρα Ντουρρούτι, ο οποίος 11 χρόνια αργότερα θα γίνει ο θρύλος του Ισπανικού Εμφυλίου Πολέμου, ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης των Ισπανών αναρχικών και των αναρχικών όλου του κόσμου που πήγαν στην Ισπανία για να υπερασπίσουν την Δημοκρατία από την ανταρσία του Φράνκο. Ο Ντουρρούτι, διοικητής της Ταξιαρχίας Ντουρρούτι, αυτός που θα σώσει την Μαδρίτη φθάνοντας από την Αραγωνία και θα νικήσει με 3.000 άθλια εξοπλισμένους άνδρες έναν πειθαρχημένο τακτικό στρατό, διοικούμενο από αξιωματικούς του Γενικού Επιτελείου, ένστολους στρατηγούς, γνώστες της τακτικής και της στρατηγικής.

Αυτός ο ληστής των 38 νομισμάτων των 10 σεντάβος, θα είναι εκείνος ο οποίος, μετά τον θάνατό του στο μέτωπο της Πανεπιστημιούπολης της Μαδρίτης, θα τύχει της πλέον μεγαλειώδους κηδείας, με την οποία τιμήθηκε ποτέ ένας εργατικός ηγέτης στην Ισπανία. Ο Τζέημς Τζολ γράφει: «Ο θάνατος του Ντουρρούτι στέρησε τους αναρχικούς από έναν από τους πλέον σεβαστούς και συνεπείς μυθικούς ήρωές τους: η κηδεία του, που έγινε στην Βαρκελώνη, ήταν η τελευταία μεγάλη συγκέντρωση της αναρχικής παράταξης, στην οποία συμμετείχαν 200.000 άνθρωποι οι οποίοι παρήλασαν μέσα στην πόλη: μια συγκέντρωση όμοια με εκείνη που πραγματοποιήθηκε στην Μόσχα, 14 χρόνια πριν, όταν η κηδεία του Κροπότκιν προσέφερε στους Ρώσους αναρχικούς την τελευταία ευκαιρία να επιδείξουν δημοσίως την δύναμή τους, πριν τους εξόλοθρεύσουν οι κομμουνιστές».

Από ειρωνεία της τύχης, ή χάριν μιας αναγκαίας προσαρμογής στις περιστάσεις στην οποία είναι υποχρεωμένοι να προχωρούν καμιά φορά οι ιδεολόγοι, ο αναρχικός διανοούμενος Ντιέγκο Αμπάδ δε Σαντιγιάν (ένας από τους σφοδρότερους επικριτές των «απαλλοτριωτών», μέσα στους

κόλπους των ελευθεριακών που ανέπτυσσαν δράση στην χώρα μας), θα ονομάσει, το 1969, τον ληστή των 38 πέζος σε κέρματα, «Μπουεναβεντούρα Ντουρρούτι, ο ατρόμητος και άσπιλος καβαλάρης».

Οι αστυνομικοί του Μπουένος Άϊρες έχουν περιέλθει σε σύγχυση. Ληστές με ισπανική προφορά; Στα αρχεία τους δεν υπάρχουν ανάλογα στοιχεία. Ανακρίνουν ανθρώπους του υποκόσμου, αλλά αποτέλεσμα μηδέν. Κανείς δεν τους γνωρίζει. Όμως η αστυνομία ξέρει ότι από την στιγμή που η λεία τους ήταν αστεία, σύντομα θα ξαναχτυπήσουν.

Πράγματι, αυτό συνέβη στις 17 Νοεμβρίου 1925, έναν μόλις μήνα μετά την επίθεση στο αμαξοστάσιο του Λας Χέρας. Λίγα λεπτά πριν τα μεσάνυχτα, ο ταμίας Ντουράντ, στον σταθμό του μετρό Πριμέρα Χούντα στο Καμπαλίτο, ολοκλήρωνε την καταμέτρηση των εισπράξεων της ημέρας. Το μόνο που του έλειπε για να κλείσει το ταμείο ήταν οι εισπράξεις από την τελευταία διαδρομή του τραίνου που ερχόταν από το κέντρο. Ξαφνικά, τον πλησιάζει ένας άγνωστος, βγάζει αργά ένα πιστόλι και τον διατάζει στα ισπανικά: «Μη βγάλεις άχνα!», ενώ ένας άλλος εισβάλει στο εκδοτήριο εισιτηρίων και αρπάζει ένα ξύλινο κουτί στο οποίο φυλάσσονταν συνήθως οι εισπράξεις της ημέρας. Όλα αυτά διαρκούν ένα μόνο λεπτό. Οι άγνωστοι φεύγουν, κατευθυνόμενοι προς την έξοδο της οδού Σεντενέρα. Όμως ο ταμίας Ντουράντ αρχίζει να φωνάζει με όλη του την δύναμη: Βοήθεια! Ληστές! Τότε ο ένας ληστής στρέφεται προς τα πίσω και πυροβολεί στον αέρα για εκφοβισμό και για να μην τους καταδιώξει.

Τις φωνές και τον πυροβολισμό ακούει ένας αστυνομικός ο οποίος περιπολεί μεταξύ των οδών Ριβανταβία και

Σεντενέρα και τρέχει να δει τι συμβαίνει, τραβώντας το όπλο από την θήκη. Υπάρχουν δύο ακόμη άτομα που κρατάνε τσίλιες στις δύο εισόδους του σταθμού –το ένα από αυτά, μόλις βλέπει τον αστυνομικό με το όπλο στο χέρι να τρέχει πίσω από τους δύο δράστες της ληστείας που ανέβαιναν τις σκάλες, τον πυροβολεί δύο φορές.

Ο αστυνομικός σωριάζεται κάτω κεραυνοβολημένος. Οι τέσσερις ληστές τρέχουν προς ένα ταξί, το οποίο τους περιμένει στην συμβολή των οδών Ροζάριο και Σεντενέρα. Ο οδηγός όμως δεν κατορθώνει να βάλει μπρος την μηχανή και ύστερα από μερικά πολύτιμα λεπτά αναμονής, οι άγνωστοι αρχίζουν να τρέχουν κατά μήκος της οδού Ροζάριο προς τα ανατολικά και εξαφανίζονται.

Η ληστεία απέτυχε. Ίδιο φιάσκο με εκείνο του αμαξοστάσιου του Λας Χέρας. Οι εισπράξεις δεν βρίσκονταν ως συνήθως στο ξύλινο κουτί, αλλά σε ένα άλλο, μεταλλικό, κάτω από το γκισέ. Το ξύλινο κουτί δεν περιείχε ούτε ένα κερμα των 10 σεντάβος.

Τώρα τα πράγματα αλλάζουν. Για την αστυνομία οι ληστές στο Καμπαλίτο είναι οι ίδιοι με εκείνους στο αμαξοστάσιο του Λας Χέρας, λόγω των εξωτερικών χαρακτηριστικών και της ισπανικής προφοράς τους. Σ' αυτήν την νέα επίθεση σκοτώνεται ένας αστυνομικός: ο αρχιφύλακας Νούνιεζ.

Η αστυνομία της Χιλής μόλις είχε διαβιβάσει στην ομόλογή της τής Αργεντινής φωτογραφίες και στοιχεία για μια συμμορία Ισπανών, Μεξικάνων ή Κουβανών ληστών, οι οποίοι, στις 16 Ιουλίου του ίδιου έτους, είχαν κλέψει 46.923 χιλιανά πέζος από το υποκατάστημα της Μπάνκο ντε Τσίλε στο Ματαντέρος. Οι άγνωστοι δράστες, αφού άρπαξαν τα χρήματα, διέφυγαν με ένα αυτοκίνητο που έτρεχε με ιλιγγιώδη ταχύτητα, πυροβολώντας στον αέρα και προκαλώντας

χάος. Ένας υπάλληλος της τράπεζας κατάφερε να κρεμαστεί στο αυτοκίνητο την στιγμή που αυτό ετοιμαζόταν να ξεκινήσει. Ένας από τους ληστές του φώναξε να τα παρατήσει, αλλά ο υπάλληλος δεν υπάκουε. Τότε εκείνοι τον ξεφορτώθηκαν πυροβολώντας τον.

Πέρα από την παροχή αυτών των πληροφοριών, η αστυνομία της Χιλής ενημέρωσε τους Αργεντινούς συναδέλφους της ότι η συμμορία αποτελείται από 5 άτομα, ένας εκ των οποίων είχε αναχωρήσει από το Βαλπαραΐσο για την Γαλλία, ενώ οι άλλοι τέσσερις κατευθύνθηκαν προς την Αργεντινή. Στο Σαντιάγο της Χιλής εντοπίσθηκε η πανσιόν στην οποία διέμεναν. Η ιδιοκτήτρια δήλωσε ότι «ήταν πέντε άνδρες με καλούς τρόπους, οι οποίοι μιλούσαν διαρκώς για κοινωνικούς αγώνες, αυτοαποκαλούνταν Ισπανοί επαναστάτες και ταξίδευαν στις χώρες της Κεντρικής και Νοτίου Αμερικής αναζητώντας τα μέσα για να χρηματοδοτήσουν την ανατροπή της Ισπανικής μοναρχίας».

Οι τέσσερις ληστές που πέρασαν στην Αργεντινή, είχαν στην κατοχή τους έγγραφα με τα ονόματα Ραμόν Καρκάνιο Καμπαλέρο: Μεξικανός, Χοσέ Μανουέλ Λαμπράντα Ποντόν: Κουβανός, Μανουέλ Σεράνο Γκαρθία: από την Βαλένθια της Ισπανίας και Τεοντόρο Πικάρντο Ράμος: Μεξικανός.

Έχοντας στα χέρια της τις φωτογραφίες τους, η αστυνομία της Αργεντινής καλεί τα θύματα των επιθέσεων στο αμαξοστάσιο του Λας Χέρας και στην Πριμέρα Χούντα: ναι, δεν χωρεί αμφιβολία, αυτοί είναι. Ξεκινά αμέσως ένα λυσσαλέο ανθρωποκυνηγητό. Ερευνώνται πανσιόν, ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια προς αναζήτηση των ζένων, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Παρεμβαίνει ακόμη και η Ασφαλεία [*Orden Social*], η οποία συλλαμβάνει αρκετούς

μαχητικούς αναρχικούς, στην προσπάθεια να ανακαλύψει κάποια στοιχεία –αλλά οι προσπάθειες αποβαίνουν άκαρπες.

Σε όλα τα βαγόνια των τραίνων και στα τραμ αναρτώνται αφίσες με τις φωτογραφίες των τεσσάρων ξένων, τους οποίους η *La Prensa*, μετά την επίθεση στην Πριμέρα Χούντα, περιγράφει ως εξής: «Όλοι όσοι είδαν τους ληστές, νωρίς χθες το πρωΐ, συμφωνούν ότι πρόκειται για ευπαρουσίαστα άτομα· φροντίζουν την αμφίεσή τους και τίποτα επάνω τους δεν γεννά υποψίες, καθώς έχουν συμπαθητική όψη».

Η αστυνομία εξετάζει δύο εκδοχές: είτε έφυγαν αμέσως μετά την ληστεία για την Ουρουγουάη ή την Βραζιλία, είτε, δεδομένου ότι είχαν αποτύχει και οι δύο ληστείες, προετοιμάζονται να πραγματοποιήσουν μια νέα επιχείρηση. Η δεύτερη εκδοχή έμελλε να αποδειχθεί η ορθή.

«Την ώρα που οι κάτοικοι της ήσυχης κωμόπολης Σαν Μαρτίν γευμάτιζαν, ή τέλος πάντων βρίσκονταν στα σπίτια τους για να προστατευθούν από τον εκτυφλωτικό ήλιο και τον καύσωνα, μια ομάδα ένοπλων ληστών εμφανίσθηκε στην είσοδο του υποκαταστήματος της Μπάνκο ντε λα Προβίνσια, στην κεντρική πλατεία». Έτσι αρχίζει η *La Prensa* της 19ης Ιανουαρίου 1926 την περιγραφή τής διάσημης ληστείας στην τράπεζα του Σαν Μαρτίν, η οποία προκάλεσε τεράστιο σάλο εκείνη την εποχή.

Επτά άγνωστοι (τέσσερεις από τους οποίους φορούσαν κουκούλες) κατεβαίνουν από ένα αυτοκίνητο στην συμβολή των οδών Μπουένος Άϊρες και Μπελγκράνο, δύο οικοδομικά τετράγωνα μακριά από το αστυνομικό τμήμα. Τέσσερεις από αυτούς μπαίνουν στην τράπεζα, οι άλλοι τρεις που κρατούν τουφέκια παίρνουν θέση στην κεντρική είσοδο.

Πρόκειται για μια πολύ ασυνήθιστη ληστεία, επειδή οι τρεις που έμειναν απ' έξω, μόλις βλέπουν κάποιον να πλησιάζει, στρέφουν προς το μέρος του τα όπλα τους σιωπηρά. Αρχικώς, όλοι νομίζουν ότι πρόκειται για αστείο, αλλά μόλις αντιλαμβάνονται την σοβαρότητα της κατάστασης αρχίζουν να τρέχουν πανικόβλητοι. Εν τω μεταξύ, οι τέσσερεις ληστές στο εσωτερικό της τράπεζας δουλεύουν πυρετωδώς. Δρασκελίζουν τα γκισέ, αδειάζουν τα ταμεία και μαζεύουν όσα χρήματα βρίσκουν μπροστά τους, χωρίς να προσπαθήσουν να φτάσουν μέχρι το χρηματοκιβώτιο. Συγκεντρώνουν 64.085 πέζος. Οι υπάλληλοι, βλέποντας τους ληστές να μπαίνουν, υπακούουν όταν μια βραχνή φωνή τούς λέει στα ισπανικά: «Θα πυροβολήσουμε όποιον κινηθεί!».

Δύο υπάλληλοι όμως, οι οποίοι είχαν κρυφτεί κάτω από τα γκισέ, προσπαθούν να βγουν έρποντας από μια βοηθητική πόρτα. Τότε ένας από τους ληστές τους βλέπει και, χωρίς να διστάσει ούτε στιγμή, πυροβολεί σκοτώνοντας τον Ραφαέλ Ρουΐζ και τραυματίζοντας τον άλλον.

Έχοντας αρπάξει τα χρήματα, φεύγουν με ένα αυτοκίνητο. Τους καταδιώκουν, αλλά αυτοί καλύπτουν την φυγή τους χωρίς να κάνουν οικονομία στις σφαίρες.

Η αστυνομία βρίσκεται μπροστά σε ένα νέο δεδομένο. Αυτή την φορά είναι προβληματισμένη από τον αριθμό των ληστών: επτά συν ένας ο οδηγός. Κοντολογίς, πρόκειται για την προερχόμενη από την Χιλή συμμορία, η οποία έχει βρει νέους συνεργάτες. Οι έρευνες βρίσκονται στο αποκορύφωμά τους, όταν φθάνει στην Γενική Αστυνομική Διεύθυνση η μεγάλη είδηση. Εν μέσω μεγάλου εκνευρισμού, καλούν τους δημοσιογράφους για μια συνέντευξη Τύπου.

Είχε έρθει η απάντηση των αστυνομικών αρχών της Βαρκελώνης για τους τέσσερεις ληστές του αμαξοστασίου των τραμ του Λας Χέρας, της Πριμέρα Χούντα και της

Μπάνκο ντε Τσίλε: δεν είναι ούτε Μεξικανοί, ούτε Κουβανοί, αναφέρει η αστυνομία της Βαρκελώνης, αλλά Ισπανοί και τα ονόματά τους είναι ψεύτικα. Τα αληθινά τους στοιχεία είναι τα εξής:

Ο Ραμόν Καρκάνιο Καμπαλέρο είναι στην πραγματικότητα ο *Μπουεναβεντούρα Ντουρρούτι*, γεννημένος στην Λεόν, στις 14 Ιουλίου 1896, μηχανικός στο επάγγελμα.

Ο Τεοντόρο Πικάρντο Ράμος είναι ο *Φρανθίθκο Ασκάζο*, από την Αλμουδεβάρ της Χουέσκα, γεννημένος στις 2 Απριλίου 1901.

Ο Μανουέλ Λαμπράντα Ποντόν είναι ο *Αλεχάντρο Ασκάζο*, από την Αλμουδεβάρ της Χουέσκα, γεννημένος στις 17 Οκτωβρίου 1889, αδελφός του προηγούμενου.

Ο Μανουέλ Σεράνο Γκαρθία είναι ο *Γκρεγκόριο Χοβέρ Κορτές*, γεννημένος στην Βαλένθια, το 1892.

Η αστυνομία της Βαρκελώνης προσθέτει ότι πρόκειται για «μια επικίνδυνη συμμορία αναρχικών η οποία είχε δράσει επί μακρόν στην Βαρκελώνη, διαπράττοντας πολυάριθμες ληστείες, κλοπές και δολοφονίες». Επιπλέον ο Ασκάζο είναι ύποπτος για την δολοφονία του καρδιναλίου της Σαραγόσας, Σολδεβίλα.*

Αργότερα, με την συνδρομή της αστυνομίας του Μεξικού και της Κούβας, θα ανασυνθέσουν την όλη πορεία αυτής της ισπανικής αναρχικής ομάδας, η οποία ξεκίνησε ληστεύοντας την τράπεζα της Γκιχόν, στην Ισπανία, για να συγκεντρώσει χρήματα για τον αγώνα που διεξήγαγαν οι Ισπανοί ελευθεριακοί εναντίον της δικτατορίας του Πρίμο ντε Ριβέρα. Από την Γκιχόν περνούν στο Μεξικό, όπου διαπράττουν μια ληστεία στην Καρολίνα, ένα επεισόδιο κατά το οποίο θα

σκοτωθεί ένας από τους ληστές, και από εκεί πηγαίνουν στην Κούβα όπου ληστεύουν μια ακόμη τράπεζα.

Στην Αβάνα, επιβιβάζονται στο πλοίο Οριάνα με το οποίο φθάνουν στο Βαλπαραίσο της Χιλής, στις 9 Ιουνίου 1925. Εκεί δουλεύουν μέχρι τις 11 Ιουλίου, οπότε και ληστεύουν την Μπάνκο ντε Τσίλε στο Σαντιάγο. Μετά, μέχρι τις αρχές Αυγούστου, δουλεύουν προσωρινά σε διάφορες δουλιές, οπότε και αναχωρούν σιδηροδρομικώς για το Μπουένος Αΐρες.

Όλα είναι πλέον ξεκάθαρα. Τώρα δεν μένει παρά να συλληφθούν –είναι ζήτημα διεθνούς γοήτρου. Με την βεβαιότητα ότι πρόκειται για αναρχικούς, οι έρευνες στρέφονται προς τον ιδεολογικό χώρο που είναι γνωστός για την υποστήριξή του προς την βία και τις απαλλοτριώσεις. Επίσης, φρουρούνται αυστηρά οι περιοχές από τις οποίες ο Ντουρρούτι θα μπορούσε να επιχειρήσει να διαφύγει από την χώρα.

Η αστυνομία της Αργεντινής δεν θα έχει την ικανοποίηση να τους συλλάβει –της Γαλλίας όμως...

Πέντε μήνες μετά την ληστεία της τράπεζας του Σαν Μαρτίν, ένα τηλεγράφημα από το Παρίσι της δίνει την πληροφορία ότι η γαλλική αστυνομία είχε αποτρέψει μια απόπειρα αναρχικών κατά της ζωής του Αλφόνσου ΙΓ', βασιλιά της Ισπανίας, κατά την διάρκεια της επίσκεψής του στην Γαλλία. Πράγματι, δύο Ισπανοί αναρχικοί, ο Φρανθίθκο Ασκάζο και ένας άλλος ονόματι Ντουρρούτι, είχαν συλληφθεί σε ένα φτηνό ξενοδοχείο στο Κλισύ, έχοντας στην κατοχή τους σχέδια και όπλα, τα οποία αποδείκνυαν την πρόθεσή τους να πραγματοποιήσουν μια καλά οργανωμένη απόπειρα κατά της ζωής του Ισπανού μονάρχη.

* Σ.τ.Ε. Βλ. Αμπέλ Παζ, *Ντουρρούτι: Η Κοινωνική Επανάσταση στην Ισπανία, 1896-1936*, εκδ. Ελεύθερος Τύπος.

Αυτή η πληροφορία κινητοποιεί τους αστυνομικούς της Αργεντινής, οι οποίοι θέλουν να εκδικηθούν τον θάνατο του αρχιφύλακα Νούνιεζ που είχε σκοτωθεί στην ληστεία της Πριμέρα Χούντα, και απευθύνονται στους Γάλλους συναδέλφους τους, ζητώντας τους λεπτομέρειες για το πώς έφθασαν στην Γαλλία οι Ασκάζο και Ντουρρούτι και με τι διαβατήρια, απαιτώντας επιπλέον την σύλληψη του Χοβέρ Κορτές και του αδελφού του Ασκάζο.

Από το Παρίσι απαντούν ότι ο Φρανθίθικο Ασκάζο είχε φθάσει ατμοπλοϊκώς στο Χερβούργο, στις 30 Απριλίου 1926, όπως και ο Μπουεναβεντούρα Ντουρρούτι. Μετά από λίγες μέρες, οι Γάλλοι θα κατορθώσουν να συλλάβουν και τον Χοβέρ Κορτές. Και οι τρεις είχαν φθάσει με διαβατήρια Ουρουγουάης: ο πρώτος με το όνομα Χοσέ Κοτέλο, ο δεύτερος με το όνομα Σαλβαντόρ Αρεβάλο και ο τρίτος με το ψευδώνυμο Λουΐς Βιτόριο Ρεπέτο. Τα τρία διαβατήρια είχαν εκδοθεί από το προξενείο της Ουρουγουάης στο Μπουένος Άιρες.

Για την αστυνομία όλα είχαν πλέον ξεκαθαρίσει: ο Χοσέ Κοτέλο είναι ένας Ουρουγουανός αναρχικός που κατοικεί στο Μπουένος Άιρες. Συλλαμβάνεται λίγες ώρες αργότερα. Ο Κοτέλο ομολογεί ότι την 1η Απριλίου είχε προμηθευτεί ένα ουρουγουανό διαβατήριο επ' ονόματί του και ότι λίγο αργότερα το έχασε, μάλλον του έπεσε από την τσέπη. Μια τόσο αφελής εξήγηση, δεν μπορεί παρά να εξοργίσει τους αστυνομικούς, οι οποίοι λένε ότι ο Κοτέλο θα πληρώσει για όλα τα ανομήματα του Ντουρρούτι και των συντρόφων του. Όμως ο Κοτέλο θα επαναλάβει την αφελή εκδοχή του. Και τα άλλα δύο ονόματα, Αρεβάλο και Ρεπέτο ανήκουν σε δύο αναρχικούς αγωνιστές (ο πρώτος ήταν αρτοποιός) από την Ουρουγουάη, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στο Μπουένος Άιρες, δεν ξέρουν όμως πού να τους βρουν. Ο Κοτέλο,

ύστερα από εκατοντάδες άκαρπες ανακρίσεις, αφήνεται ελεύθερος από τον δικαστή, αφού παρέμεινε αρκετές εβδομάδες στην φυλακή.

Όμως η αστυνομία δεν εγκαταλείπει την προσπάθειά της να πετύχει την έκδοση των Ντουρρούτι, Ασκάζο και Χοβέρ. Κάποιοι αξιωματικοί της αστυνομίας θα επισκεφθούν ακόμη και τον Πρόεδρο Αλβεάρ για να του ζητήσουν να ασκήσει την αδιαμφισβήτητη επιρροή του στο Παρίσι, όπου είχε διατελέσει επί σειρά ετών πρεσβευτής, για να επιτευχθεί η γρήγορη παράδοση των τριών αναρχικών. Προκειμένου να επισπευσθούν οι διαδικασίες, αποστέλλονται στο Παρίσι τρεις επίλεκτοι άνδρες της αστυνομίας του Μπουένος Άιρες: οι Φερνάντες Μπαζάν, Ρομέρο και Καράσκο. Η γραμματεία της Προεδρίας της Αργεντινής ζητά επισήμως από την γαλλική κυβέρνηση την έκδοση των ληστών. Μετά από μακρόχρονες διαδικασίες και αμφιταλαντεύσεις, οι Γάλλοι συναινούν και ανακοινώνουν στον πρέσβη της Αργεντινής στην Γαλλία, Αλβαρέζ ντε Τολέντο, ότι οι Ντουρρούτι, Ασκάζο και Χοβέρ είναι στην διάθεσή του. Αμέσως ετοιμάζεται ένα πολεμικό πλοίο του ναυτικού της Αργεντινής, το μεταγωγικό Μπαχία Μπλάνκα, για να τους μεταφέρει στο Μπουένος Άιρες.

Οι αναρχικοί, μέσα από τις στήλες της *La Antorcha*, θα καταγγείλουν ότι πίσω από όλα αυτά κρύβεται μια μηχανορραφία των κυβερνήσεων της Αργεντινής, της Γαλλίας και της Ισπανίας. Γράφουν: «Στην επαίσχυντη συνωμοσία, εξ αιτίας της οποίας διακυβεύεται η ζωή των τριών συντρόφων μας (Ασκάζο, Ντουρρούτι και Χοβέρ), όπως και σε κάθε υπόθεση στην οποία εμπλέκονται απατεώνες και οι συνένοχοί τους, εκτός από εκείνους που είναι εμφανείς, δηλαδή την Γαλλία και την Αργεντινή, υπάρχει και ένας ακόμη πιό σκοτεινός απατεώνας ο οποίος φαινομενικά δεν

συμμετέχει στο παιχνίδι, αλλά του οποίου οι προθέσεις είναι διάφανες, και στην υπηρεσία του οποίου βρίσκονται οι άλλοι· και αυτός είναι η Ισπανία.

Για να τηρηθούν οι τύποι, δεδομένου ότι δεν υπάρχει συμφωνία έκδοσης, η Γαλλία δεν θα τους εκδώσει στην Ισπανία. Όμως, επειδή οι κυβερνήσεις είναι απολύτως αλληλέγγυες όταν πρόκειται να καταδιώξουν επαναστάτες, γίνεται τελικώς δεκτή η έκδοσή τους στην Αργεντινή. Έτσι η γαλλική κυβέρνηση επιτυγχάνει έναν διπλό στόχο: από την Αργεντινή, σε αντάλλαγμα για την έκδοση –η οποία διατάχθηκε σε αντίθεση με όλους τους νομικούς κανόνες– παίρνει παράταση για την αποπληρωμή του πολεμικού χρέους για την αγορά σιταριού και, ταυτοχρόνως, ικανοποιεί την ισπανική κυβέρνηση, η οποία πιστεύει ότι θα πετύχει από την Αργεντινή την έκδοση των τριών Ισπανών, εάν δεν καταδικασθούν εδώ, επειδή υπάρχει συμφωνία έκδοσης ανάμεσα στις δύο χώρες· και η εφημερίδα καταλήγει: «Συνεπώς, όλοι είναι ευχαριστημένοι».

Όταν ανακοινώνουν στους τρεις νεαρούς αναρχικούς ότι θα παραδοθούν στην αστυνομία της Αργεντινής, αυτοί παραμένουν ψύχραιμοι, όμως ξέρουν ότι πρέπει να κινηθούν αμέσως, χωρίς να χάσουν ούτε στιγμή. Θα προσφύγουν σε κάθε δυνατό μέσον: από την απεργία πείνας μέχρι τις εκκλήσεις για αλληλεγγύη και τις επιστολές προς τα αναρχικά κινήματα όλου του κόσμου. Με μεγάλη επιτυχία ξεκινά μια εκπληκτική εκστρατεία υπέρ των Ασκάζο, Ντουρρούτι και Χοβέρ, η οποία ενίστει επισκιάζει την διεξαγόμενη κατά την ίδια περίοδο εκστρατεία υπέρ των Σάκκο και Βαντσέττι.

«Ασκάζο, Ντουρρούτι και Χοβέρ, οι νέοι Σάκκο και Βαντσέττι!», γράφουν οι αναρχικές εφημερίδες ολόκληρου του κόσμου. Στην Αργεντινή, ο αντίκτυπος είναι άμεσος: οργανώνονται συγκεντρώσεις, εκδίδεται μια μπροστούρα (σε

μια βδομάδα εξαντλούνται 20.000 αντίτυπα και αμέσως ανατυπώνονται άλλα 30.000), στην οποία υποστηρίζεται ότι οι Ασκάζο, Ντουρρούτι και Χοβέρ δεν βρέθηκαν ποτέ στην Αργεντινή και ότι η ιστορία με τις ληστείες είναι ένα μύθευμα κι ένα κατασκεύασμα για να καλυφθούν οι αποτυχίες της αστυνομίας της Αργεντινής. Στην Γαλλία, σύσσωμος ο Τύπος, με εξαίρεση εκείνον της Δεξιάς, απαιτεί την απελευθέρωση των τριών ανδρών και επαναλαμβάνει ότι είναι παράνομη η έκδοσή τους στην Αργεντινή. Οι Γάλλοι διανοούμενοι (φιλελεύθεροι, σοσιαλιστές, κομμουνιστές και αναρχικοί όλων των τάσεων) υπογράφουν διακηρύξεις για τους «τρεις γενναίους άνδρες οι οποίοι το μόνο που επιθυμούν είναι η ελευθερία της πατρίδας τους». Στην Γαλλική Εθνοσυνέλευση το ζήτημα έχει άμεσο αντίκτυπο και κάποιοι σοσιαλιστές βουλευτές παρουσιάζουν ένα σχέδιο για την μεταρρύθμιση του νόμου περί εκδόσεως.

Η γαλλική κυβέρνηση αμφιταλαντεύεται. Αντιμετωπίζει ήδη πολλά εσωτερικά προβλήματα για να θέλει να επωμισθεί ένα ακόμη. Τώρα, προσπαθεί να κερδίσει χρόνο και διατάσσει να μην γίνει η έκδοση, εάν πρώτα δεν ολοκληρωθούν ορισμένες τυπικές νομικές διαδικασίες. Ο πρώτος γύρος έχει κερδηθεί. Άλλα η αστυνομία της Αργεντινής ασκεί πιέσεις στον Αλβεάρ. Αυτήν την φορά δεν θέλει να αφήσει το θήραμά της να ξεφύγει. Από την πλευρά της, απαγορεύει οποιαδήποτε συγκέντρωση υπέρ των τριών αναρχικών στο Μπουένος Αϊρες. Η *La Antorcha*, η Επιτροπή για τους Πολιτικούς Κρατουμένους και τα αυτόνομα συνδικάτα των αρτοποιών, των σοβατζήδων, των ελαιοχρωματιστών, των αυτοκινητιστών, των ξυλουργών, των υποδηματοποιών, των καθαριστών αυτοκινήτων και των στιλβωτών, η Επιτροπή για τον Συντονισμό των Ιταλικών Ομάδων (της οποίας ηγούνται ο Σεβερίνο Ντι Τζιοβάνι και ο

Άλντο Αγκούτσι), καθώς και η Βουλγαρική Ομάδα, δεν αποθαρρύνονται από τις απειλές της αστυνομίας και οργανώνονται συγκεντρώσεις-αστραπή. Σε κάτι τέτοια οι αναρχικοί είναι εκπληκτικοί. Εφαρμόζουν μεθόδους αληθινά πρωτότυπες: φέρ' ειπείν, προγραμματίζουν μια συγκέντρωση στην Πλατεία Όνσε και την ανακοινώνουν.

Όπως είναι φυσικό, η αστυνομία περικυκλώνει την περιοχή με την έφιππη χωροφυλακή, διαλύοντας και την παραμικρή συνάθροιση. Τότε βγαίνει από το μετρό ένας αναρχικός, ο οποίος αγκαλιάζει το κιγκλίδωμα της εξόδου προς την πλατεία, ενώ δύο άλλοι τον δένουν αμέσως με αλυσίδες. Ο αναρχικός παραμένει ακινητοποιημένος και αρχίζει να μιλά με βροντερή φωνή, η οποία έχει δοκιμασθεί σε εκατοντάδες συνελεύσεις και δημόσιες συγκεντρώσεις, όπου δεν χρησιμοποιούνται ούτε ενισχυτές, ούτε κάποιο άλλο ηλεκτρικό σύστημα για να ακουσθεί στο ακροατήριο.

«Ελάτε ν' ακούσετε, οι αναρχικοί είναι εδώ για να βροντοφωνάξουν την αλήθεια για τους συντρόφους Ντουρρούτι, Ασκάζο και Χοβέρ!»

Οι αστυνομικοί τρέχουν προς το σημείο όπου ακούγονται οι φωνές, και αντικρίζουν το απίστευτο θέαμα του αλυσοδεμένου άνδρα που μιλά σαν πολυβόλο. Ενώ κινητοποιούνται, ζητούν εντολές και συσκέπτονται, ο αναρχικός συνεχίζει να μιλά στους περαστικούς, οι οποίοι παρατηρούν το θέαμα με έντρομο βλέμμα και ανοιχτό το στόμα.

Η πρώτη σκέψη των αστυνομικών είναι να τον κάνουν να σωπάσει χτυπώντας τον, αλλά καθώς ο αναρχικός θα συνέχιζε το κήρυγμά του, αυτό θα έλκει ακόμη περισσότερο την προσοχή του κόσμου. Το να χτυπάς έναν δεμένο και ανυπεράσπιστο άνθρωπο, θα προκαλούσε αποστροφή στον οποιονδήποτε. Η δεύτερη λύση θα ήταν να προσπαθήσουν να του κλείσουν το στόμα, πράγμα πολύ δύσκολο διότι ο

αναρχικός θα αντιστεκόταν και τα λόγια του θα ακούγονταν σπαστά, παρουσιάζοντας μια σκηνή ακόμη πιό γκροτέσκα, η οποία θα έλκει έτσι ακόμη περισσότερους ακροατές. Τελικώς, οι αστυνομικοί αναγκάζονται να παραιτηθούν από την προσπάθεια αυτή και να περιμένουν υπομονετικά την άφιξη ενός σιδηρουργού από την Κεντρική Διεύθυνση, ο οποίος θα χρειαζόταν περίπου μια ώρα για να κόψει τις αλυσίδες. Εν τω μεταξύ, βεβαίως, ο ομιλητής θα έχει βγάλει τρεις ή τέσσερεις λόγους θίγοντας όλα τα θέματα: των Ασκάζο, Ντουρρούτι και Χοβέρ, των Σάκκο και Βαντσέττι, του Ραντοβίτσκι, των φυλακισμένων της Βιέντμα, και βάλλοντας εναντίον του Αλβεάρ (τον οποίο οι αναρχικοί αποκαλούν «ο κατεργάρης» ή «ο εκατό κιλά βούτυρο»), των αστυνομικών («γαϊδούρια, μουλάρια, άξεστα φαντάρια»), του Καρλές («ο ξεδιάντροπος βουλευτής»), των μελών της Πατριωτικής Λίγκας («βουτυρόπαιδα, αδερφάρες»), του Λεοπόλντο Λουγκόνες («το όρνιο»), του κομμουνισμού («εξουσιαστικός κρετινισμός»), των στρατιωτικών («ηλίθιοι ουραγκουτάγκοι»), κ.λπ. κ.λπ. Όπως βλέπετε, κανείς δεν γλιτώνει!

Η υπεράσπιση του Ντουρρούτι και των συντρόφων του ήταν, θέλοντας και μη, υπεράσπιση του απαλλοτριωτικού αναρχισμού: του δικαιώματος που θεωρούν ότι έχουν οι ελευθεριακοί να «απαλλοτριώνουν» για να πραγματοποίησουν την επανάσταση. Οι αναρχικοί της γραμμής της *La Antorcha*, γνώριζαν πολύ καλά ότι ο Ντουρρούτι είχε περάσει από την Αργεντινή και είχε διαπράξει τρεις ληστείες. Γι' αυτό μοιάζει μάλλον διφορούμενη η «ηθική» υπεράσπιση που υιοθετήθηκε σε αυτήν την υπόθεση: υποστηρίχθηκε εξ αρχής μέχρι τέλους ότι ήταν αθώοι, ότι και οι τρεις ήταν ανίκανοι να διαπράξουν εγκληματικές πράξεις. Δηλαδή, δεν τους υπερασπίζονταν ως επαναστάτες, δεν δικαιολογούσαν

την πράξη τους, αλλά έλεγαν απλά: είναι αθώοι, είναι τα νέα θύματα της αστικής δικαιοσύνης.

Αυτό το γεγονός είναι πολύ σημαντικό. Η *La Antorcha* ήταν υπέρ της βίαιης δράσης, όχι όμως ανοιχτά, αλλά μέσω της υποστήριξης των στοιχείων που την ασκούσαν, εμφανίζοντάς τα σαν άκακα προβατάκια. Διατήρησε αυτήν την γραμμή καθ' όλη την περίοδο της βίας, μέχρι την εξαφάνισή της, το 1932. Στην Αργεντινή, ένα μόνο έντυπο υπερασπίστηκε χωρίς μισόλογα την απαλλοτρίωση και την βασιζόμενη στην βία δράση –και αυτό ήταν το ιταλικό περιοδικό *Culmine* του Σεβερίνο Ντι Τζιοβάνι.

Ένα άλλο πολύ σημαντικό γεγονός είναι ότι, ενώ στην Γαλλία οι φιλελεύθεροι διανοούμενοι στο σύνολό τους και οι πολιτικές οργανώσεις φιλελεύθερου προσανατολισμού συσπειρώνονται για να υπερασπιστούν τους Ντουρρούτι Ασκάζο, και Χοβέρ, οι αναρχικοί της Αργεντινής διχάζονται ως προς αυτό: οι μετριοπαθείς της *Protesta*, επηρεασμένοι από τον Λοπέζ Αράνγκο και τον Αμπάδ δε Σαντιγιάν, θα γράψουν σε ένα κύριο άρθρο της εφημερίδας, στα τέλη του 1926: «Οι διαμαρτυρίες κατά της έκδοσης των Ασκάζο, Ντουρρούτι και Χοβέρ βρίσκονται εκτός των πλαισίων της αναρχικής ηθικής». Με αυτήν την φράση, ο «πρύτανης» του αναρχικού Τύπου στην χώρα μας, κήρυξε τον πόλεμο εναντίον οποιουδήποτε, μέσα στους κόλπους του ελευθεριακού κινήματος, υποστήριζε την ληστεία, την κλοπή ή τήν παραχάραξη χαρτονομισμάτων ως μέσα επίτευξης του επαναστατικού σκοπού.

Τον Απρίλιο του 1927, η γαλλική κυβέρνηση, ανυποχώρητη μπροστά στις απειλές και στις λαϊκές διαμαρτυρίες, αποφασίζει να επικυρώσει την έκδοση των τριών Ισπανών στην Αργεντινή. Το ίδιο θα πράξει και το Εφετείο του Παρι-

σιού. Χαρές και πανηγύρια για την αστυνομία της Αργεντινής!

Όλα έχουν χαθεί. Ανακοινώνοντας την απόφαση, η *La Antorcha* διαμαρτύρεται: «Κρέας για τα σκυλιά, κύριοι κυβερνώντες της φαύλης Γαλλίας, η οποία εμπορεύεται ανθρώπινες ζωές!».

Δεν έβαλαν μόνον κατά της Γαλλίας, αλλά και εναντίον της Αργεντινής, και μάλιστα η *La Antorcha* θα γράψει για την χώρα μας: «Μία χώρα βάρβαρη, απολίτιστη, χωρίς εγγυήσεις ούτε για το άτομο, ούτε για το σύνολο, άμεσα διατεθειμένη να επιτρέψει και να διευκολύνει κάθε είδους κατάχρηση και βιαιότητα της εξουσίας: να ποιά είναι η Αργεντινή», προσθέτοντας: «Η Αργεντινή είναι μια απίστευτα ανόητη χώρα, χωρίς καμία ηθική συνείδηση, χωρίς τον παραμικρό χαρακτήρα ή αίσθημα δικαιοσύνης. Εδώ απλώς επικρατεί μια επαίσχυντη τρομοκρατία και ένας ακόμη πιό επαίσχυντος φόβος ο οποίος υπακούει. Η μόνη εγγύηση που υπάρχει είναι εκείνη της γενικευμένης δειλίας, του γενικευμένου ψεύδους, της γενικευμένης διαφθοράς».

Ο πρέσβης της Αργεντινής στο Παρίσι, ο Αλβαρέζ ντε Τολέντο, γνωστοποιεί στην γαλλική κυβέρνηση ότι θα παραλάβει τους κρατούμενους το ταχύτερο δυνατόν, και γι' αυτόν τον λόγο θα καταπλεύσει στην Χάβρη ένα πολεμικό πλοίο της Αργεντινής. Περιττεύει να πούμε ότι ο αναρχικός Τύπος της Γαλλίας και της Αργεντινής άρχισε την επίθεση εναντίον του Αλβαρέζ ντε Τολέντο, ενώ η *La Antorcha* παίζει το τελευταίο της χαρτί, κατηγορώντας τον ότι έχει διαπράξει «ατασθαλίες στην δημόσια διοίκηση». Ο Αλβεάρ θα κατηγορηθεί ότι πέτυχε την έκδοση από την Γαλλία, σε αντάλλαγμα της παράτασης αποπληρωμής των πολεμικών δανείων που η Γαλλία είχε συνάψει με την Αργεντινή για την αγορά τροφίμων.

Η Επιτροπή για τους Πολιτικούς Κρατουμένους προετοιμάζεται να αναλάβει την υπεράσπιση των τριών Ισπανών μόλις πατήσουν το πόδι τους στην Αργεντινή. Αυτή η οργάνωση ενημερώνει την κοινή γνώμη ότι και η Διεθνής Κόκκινη Βοήθεια [Soccorso Rosso Internazionale] θα αναλάβει την υπεράσπιση του Ντουρρούτι και των συντρόφων του, κάτι που ωστόσο κανείς δεν εγκρίνει, εφ' όσον οι κρατούμενοι είναι αναρχικοί και δεν έχουν καμία σχέση με τους κομμουνιστές. Επιπλέον, επισημαίνει ότι το καλύτερο που θα είχαν να κάνουν τα μέλη της Διεθνούς Κόκκινης Βοήθειας, θα ήταν να υπερασπίσουν τους αναρχικούς κρατούμενους στην Ρωσία.

Στο Μπουένος Άϊρες, η προπαγάνδα υπέρ των Ασκάζο, Ντουρρούτι και Χοβέρ κλιμακώνεται, συνδεόμενη με την εκστρατεία υπέρ των Σάκκο και Βαντσέττι. Ο Αλβεάρ αντιλαμβάνεται ότι όταν αποβιβασθούν οι τρεις Ισπανοί, θα αποτελέσουν μια ακόμη αιτία αναταραχής σε ένα εργατικό περιβάλλον ιδιαίτερα ταραγμένο, όπως εκείνο του 1927. Είναι σκόπιμο να τους φέρουμε; Για ποιόν λόγο; Απλώς για να ικανοποιήσουμε την αστυνομία; Ο Αλβεάρ είναι πιό πονηρός από τους Αμερικανούς, οι οποίοι έχουν παγιδευτεί στην κινούμενη άμμο της υπόθεσης Σάκκο και Βαντσέττι, επισύροντας εναντίον τους την οργή ολόκληρου του κόσμου. Αξίζει άραγε τον κόπο να μεταφερθούν εδώ αυτοί οι τρεις Ισπανοί για να τους δικάσουμε; Όχι, σαφώς όχι. Είναι ήδη αρκετά τα προβλήματα που έχει δημιουργήσει ο Ραντοβίτσκι στην Ουσουάγια, για να προσθέσουμε έναν ακόμη παράγοντα κρίσης και να δώσουμε στους αναρχικούς μια ακόμη ευκαιρία να τοποθετούν βόμβες, να οργανώνουν συγκεντρώσεις και απεργίες. Ο Αλβεάρ ξέρει πως οι αναρχικοί ψεύδονται όταν λένε ότι ο Ντουρρούτι και οι σύντροφοί του είναι τρεις άγγελοι που δεν έχουν διαπράξει κανένα

αδίκημα στην Αργεντινή, και πως οι αστυνομικοί έχουν δίκιο να θέλουν να εκδικηθούν τον θάνατο ενός συναδέλφου τους. Όμως, από την άλλη, υπάρχει το γεγονός ότι η σύλληψη στην Γαλλία έγινε λόγω ενός κατ' εξοχήν πολιτικού εγκλήματος –δηλαδή λόγω της προετοιμασίας της δολοφονικής απόπειρας κατά του φιλάσθενου βασιλιά Αλφόνσου ΙΙ' – και όχι λόγω ενός ποινικού.

Όλα αυτά θα επιλυθούν με πολύ διπλωματικό τρόπο: η Γαλλία θέτει διορία ενός μηνός για την παραλαβή των κρατουμένων. Η Αργεντινή καθυστερεί να απαντήσει και, επειδή αδυνατεί αυτήν την περίοδο να διαθέσει κάποιο πλοίο, ζητά να αποσταλούν οι κρατούμενοι με συνοδεία Γάλλων αστυνομικών. Η γαλλική κυβέρνηση αρνείται –και οι μέρες περνούν. Τότε, εκ μέρους της κυβέρνησης της Αργεντινής σχεδιάζεται να εκφρασθεί ένα αίσθημα δυσαρέσκειας προς την γαλλική κυβέρνηση: αν οι κρατούμενοι δεν αποσταλούν, θα ευθύνεται η Γαλλία. Και αντιστρόφως: αν οι κρατούμενοι δεν αναχωρήσουν, αυτό θα οφείλεται σε αμέλεια της κυβέρνησης της Αργεντινής. Έτσι, οι μέρες πέρασαν και οι προθεσμίες έληξαν. Οι Ασκάζο, Ντουρρούτι και Χοβέρ αφήνονται ελεύθεροι στο Παρίσι, απελαύνονται όμως αμέσως μετά στο Βέλγιο. Όλοι μένουν ευχαριστημένοι.

Ασφαλώς οι αναρχικοί πανηγυρίζουν, επειδή θεωρούν την απελευθέρωση των τριών Ισπανών αναρχικών μεγάλη επιτυχία και δεν φείδονται περιφρονητικών σχολίων. Η *La Antorcha* θα γράψει σε ένα άρθρο με τίτλο «Τα Λύτρα»: «Το παιχνίδι που παίχτηκε ανάμεσα αφ' ενός στον λαό της Γαλλίας και της Αργεντινής, και αφ' ετέρου στις αντίστοιχες κυβερνήσεις και αστυνομίες των χωρών αυτών, τέλειωσε αφού αναγκάστηκαν να το εγκαταλείψουν οι τελευταίοι – εντυχώς για την Υπόθεσή μας και για την δικαιοσύνη.

Οι κυβερνήσεις κρύβουν την ήττα τους πίσω από τα συνηθισμένα αναγκαία προσχήματα, προκειμένου να προστατευτεί το κρατικό συμφέρον. Η γαλλική κυβέρνηση, με την δικαιολογία ότι αναμένει την σχεδιαζόμενη νομοθεσία επί του θέματος, υπέκυψε στην κοινή γνώμη, ματαιώνοντας επανειλημμένα την έκδοση. Η κυβέρνηση της Αργεντινής, φοβούμενη με την σειρά της τις λαϊκές πιέσεις, οι οποίες δεν έπαψαν ποτέ να εκδηλώνονται, τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και σε ολόκληρο τον κόσμο, δεν επέμεινε στο αίτημά της, κι έτσι οι Ασκάζο, Ντουρρούτι και Χοβέρ αποφυλακίζονται, ενώ οι δύο κυβερνήσεις μαζί με τις αστυνομίες τους, προσποιούνται ότι δεν υπέστησαν καμία ήττα. Σαν να ήταν μια παρτίδα σκάκι –εγκατέλειψαν το παιχνίδι μπροστά στο επικείμενο ματ. Απελευθερώσαμε τρεις συντρόφους μας, πάνω από τα κεφάλια των οποίων συσσωρεύονταν τρομακτικές απειλές. Νιώθουμε ικανοποιημένοι κι ευτυχείς από τον θρίαμβο και χαιρόμαστε για την επιστροφή στην δράση των συντρόφων μας και για την ήττα της αντίδρασης. Διπλή χαρά με την οποία χαλυβδώνουμε το θάρρος μας για να συνεχίσουμε την σημερινή δράση μας για την απελευθέρωση όλων των συντρόφων μας: Σάκκο και Βαντσέττι, Ραντοβίτσκι... Εν τω μεταξύ, οι αστυνομικοί, περίλυποι για την ήττα τους και καταπνίγοντας την οργή τους, ετοιμάζονται να μάς κάνουν να πληρώσουμε ακριβά – με την παραμικρή ένδειξη αδυναμίας μας – την νίκη μας, που είναι ταυτόχρονη αποτυχία τους. Ας προσπαθήσουμε να δοκιμάζουν, με τα κοφτερά τους δόντια που θυμίζουν λυσσασμένα σκυλιά, συχνότερα ήττες, που δεν θα είναι άλλο παρά δικές μας –του λαού – νίκες».

Ο Ντουρρούτι και οι σύντροφοί του θα συνεχίσουν τον αγώνα τους σε άλλες χώρες, αλλά δεν θα ξαναγυρίσουν στην Αργεντινή (αν και η αστυνομία, σκοπίμως ή κατά λάθος, θα

τους κατηγορήσει εκ νέου το 1933, ως δράστες μιας ληστείας στην Μπάνκο ντε Λόντρες στην πόλη Φλόρες). Ωστόσο, παρά το ότι δεν θα επιστρέψουν ποτέ, η επιρροή τους στον απαλλοτριωτικό αναρχισμό θα παραμείνει αποφασιστική.

Στην ληστεία του υποκαταστήματος της Μπάνκο Νασιόν στο Σαν Μαρτίν, εκτός από τον Ντουρρούτι συμμετείχαν και δύο αναρχικοί από την χώρα μας: ο Μιγκέλ Αρκάντζελ Ροσίνια και ο Αντρές Βάσκεθ Παρέδες. Αυτοί οι δύο θα γίνουν οι πρωταγωνιστές τής πλέον συνταρακτικής ληστείας τής δεκαετίας του 1920, εκείνης στο νοσοκομείο Ροσόν.

Πώς εξηγείται το γεγονός ότι ο Μιγκέλ Αρκάντζελ Ροσίνια, ένας ειδικευμένος μεταλλουργός (ήταν τεχνίτης), τον οποίο εκτιμούσε ο εργοδότης του για την προσήλωσή του στήν εργασία, για τις γνώσεις του, για το γεγονός ότι δεν απουσίαζε ποτέ από την δουλειά του, παρά την συνδικαλιστική και ιδεολογική του δράση, συμμετείχε σε μια ομαδική ληστεία; Ήταν ένας ευτυχισμένος οικογενειάρχης, υποδειγματικός πατέρας και διέθετε ένα σπίτι λιτό, αλλά με όλες τις ανέσεις. Γιατί, λοιπόν;

Ποιός ήταν ο Ροσίνια; Ένας από τους συντρόφους του, ο Τζίνο Γκάτι, είπε: «Η ζωή του Μιγκέλ Αρκάντζελ Ροσίνια, εξετάζοντάς την σήμερα που έχει περάσει ο καιρός, υπήρξε ένα αληθινό έπος, ένας ύμνος στην αλληλεγγύη». Ο Εμíλιο Ουριόντο, ένας από τους συνεπέστερους προς την ιδεολογία του αναρχικούς, που ανδρώθηκε στο πλευρό του Ροσίνια, τον χαρακτήρισε ως «τον ευφυέστερο από όλους τους αναρχικούς της δράσης, τον πλέον ανιδιοτελή, έναν άνθρωπο ο οποίος στα αστικά πλαίσια θα μπορούσε να εξασφαλίσει μια άνετη ζωή, χωρίς προβλήματα, αλλά ο οποίος προτίμησε να

απαρνηθεί τα πάντα και να ριχτεί στην φωτιά». Ο ίδιος ο Αμπάδ δε Σαντιγιάν, πολέμιος των απαλλοτριωτών, μάς είπε για τον Ροσίνια: «'Ήταν ένας άνθρωπος ικανός, ευφυής, αποφασιστικός και γενναιόδωρος· γι' αυτόν τον λόγο λυπηθήκαμε βαθύτατα που αναμίχθηκε σε γεγονότα τα οποία τελικώς τον παρέσυραν στην οριστική καταστροφή του».

Οπως και ο Σεβερίνο Ντι Τζιοβάνι, ήταν ένας αναρχικός που πίστευε ακράδαντα στις αρχές του και θεωρούσε εχθρό του οποιονδήποτε δεν ήταν αναρχικός (και μάλιστα όλους τους αναρχικούς οι οποίοι δεν ενέκριναν την άμεση δράση, έτσι όπως την εννοούσε εκείνος). Ο Ροσίνια ήταν ψυχρός ορθολογιστής και προσπαθούσε να εκμεταλλευθεί τις αδυναμίες της αστικής κοινωνίας για να την πολεμήσει. Ωστόσο, σε δύο πράγματα ήταν εντελώς ανυποχώρητος: στις σχέσεις με την αστυνομία (σύμφωνα με τους πρώην αξιωματικούς της Ασφάλειας, οι Ροσίνια, Νίκολα Ρέκι και Ουμπέρτο Λαντσιότι μπορούσαν να υπομείνουν οποιοδήποτε βασανιστήριο χωρίς να λυγίσουν ποτέ) και στις σχέσεις με τους κομμουνιστές.

Τον Μάϊο του 1925, ο Ροσίνια δημοσίευσε ένα κείμενο με τίτλο «Ασυνεπείς Αναρχικοί», στο οποίο απευθυνόταν με σκληρά λόγια στους Ιταλούς αναρχικούς που συγκροτούσαν την Αντιφασιστική Επιτροπή μαζί με τους σοσιαλιστές, τους φιλελεύθερους και τους κομμουνιστές: «Είναι απαράδεκτο το γεγονός ότι υπάρχει σήμερα έστω και ένας αναρχικός αγωνιστής, ο οποίος να αγνοεί τι είναι και τι φιλοδοξεί να είναι το Κομμουνιστικό Κόμμα. Χιλιάδες σύντροφοι σκοτωμένοι, φυλακισμένοι και προγραμμένοι: αυτός είναι ο τρομακτικός απολογισμός μιας κυβέρνησης η οποία ασκεί στην Ρωσία μια δικτατορία τόσο σκληρή, όσο και ο φασισμός στην Ιταλία».

Και λίγο παρακάτω συνεχίζει: «Μήπως οι σύντροφοι αγνοούν τα αίσχη και το καταστροφικό έργο που επιτελούν αυτοί οι αχρείοι στο εσωτερικό των επαναστατικών εργατικών οργανώσεων αυτής της χώρας; Θα αναγνωρίσουν επιτέλους τον "πυροσβεστικό" ρόλο που έπαιξαν οι κομμουνιστές κατά την διάρκεια του αλησμόνητου επεισοδίου της κατάληψης των εργοστασίων στην Ιταλία;* Άραγε δεν γνωρίζουν την καθημερινή σφαγή που, σαν μια δεύτερη Κροστάνδη,** καταπνίγει σιωπηλά και αδυσώπητα ο, τιδήποτε θα μπορούσε να αποτελεί μια αντιπολίτευση, ή μια απλή αμφισβήτηση των διαταγών που εκδίδουν τα νέα αφεντικά της Ρωσίας, έστω και αν προέρχονται από τους ίδιους τους δημιουργούς του κομμουνισμού, οι οποίοι θέλουν ειλικρινά να παραμείνουν συνεπείς προς τα πιστεύω τους;».

Και καταλήγει δηλώνοντας ότι είναι αντίθετος με οποιαδήποτε ενδεχόμενη συμμαχία με εκείνους οι οποίοι «εν αντιθέσει προς τα ιδανικά της ελευθερίας που προασπίζουμε, υπερασπίζουν μόνο την εξουσία». Αυτή η σκληρή αντικομμουνιστική θέση τής αριστερής αγωνιστικής πτέρυγας του αναρχισμού, θα αλλάξει αργότερα εν μέρει, χάρη στο έργο του Χοράσιο Μπανταράκο, ενός ανθρώπου της *La Antorcha*, ο οποίος σήμερα αδίκως έχει λησμονηθεί.

Τον Ιούλιο του 1927, οι αναρχικοί είναι εξαγριωμένοι με ο, τιδήποτε θυμίζει Ηνωμένες Πολιτείες, λόγω της τραγωδίας των Σάκκο και Βαντσέττι. Οι τρομοκρατικές ενέργειες διαδέχονται η μία την άλλη. Η αστυνομία θεωρεί ότι εμπνευστής αυτής της εκστρατείας είναι ο Ιταλός Σεβερίνο Ντι

* Σ.τ.Ε. Βλ. Πιέρ-Κάρλο Μαζίνι, *Αναρχικοί και Κομμουνιστές στο Κίνημα των Συμβούλιων στο Τορίνο*, εκδ. Ελεύθερος Τύπος (υπό έκδοση).

** Σ.τ.Ε. Βλ. *Οι Ιζβέστιες της Κροστάνδης*, [Η Εξέγερση της Κρονστάνδης], εκδ. Ελεύθερος Τύπος.

Τζιοβάνι, αλλά δεν παύει να υποπτεύεται και έναν άλλον αναρχικό με φιλήσυχη όψη, τον Μιγκέλ Αρκάντζελ Ροσίνια –ο οποίος, στις 24 Ιουλίου του ίδιου χρόνου, κάνει το λάθος να πάει να κοιμηθεί σπίτι του, στην οδό Σέζαρ Ντίαζ 4585. Εκεί θα τον συλλάβουν οι αστυνομικοί της Ασφάλειας. Γνωρίζουν ότι δεν πρόκειται να του αποσπάσουν κάτι, απλώς θέλουν να τον «περιποιηθούν» λιγάκι. Επιπλέον, έχουν πάρει από την ουρουγουανή αστυνομία την πληροφορία ότι τόσο ο Ροσίνια, όσο και ο Εμίλιο Ουριόντο είναι οι υπεύθυνοι για την βομβιστική επίθεση κατά της πρεσβείας των Η.Π.Α. στην Ουρουγουάη, και ότι προετοιμάζουν έναν αυτοσχέδιο εκρηκτικό μηχανισμό κρυμμένο μέσα σε ένα βιβλίο (ένα πραγματικό αριστούργημα της τέχνης της δυναμίτιδας), το οποίο θα αποστείλουν στον διευθυντή των φυλακών της Ουσουάγια.

Ο Ροσίνια έμεινε λίγες μέρες στα χέρια της Ασφάλειας, αλλά το μόνο πράγμα που κατόρθωσαν να του αποσπάσουν ήταν μερικά ψέματα: τους είπε, με αγγελική αθωότητα, ότι είχε απαρνηθεί τις ελευθεριακές ιδέες, ότι η παρέμβασή του στους εργατικούς αγώνες ήταν νεανικά καμώματα, και ότι τώρα πλέον είναι 36 χρονών και έχει αφοσιωθεί στην μελέτη της πτηνοτροφίας, επειδή μελλοντικά σκοπεύει να αποκτήσει ένα ορνιθοτροφείο.

Αντιμέτωπη με τόσο αδιάλλακτους ανθρώπους, η αστυνομία δεν έχει παρά δύο μόνο επιλογές: ή να τους σκοτώσει αμέσως (Νόμος Μπαζάν), ή να τους αφήσει ελεύθερους και να τους παρακολουθεί για να ανακαλύψει την γιάφκα, συλλαμβάνοντάς τους επ' αυτοφώρω, έτσι ώστε κανείς δικαστής να μην μπορεί να τους αθωώσει ελλείψει αποδεικτικών στοιχείων.

Οι άνδρες της Ασφάλειας, απασχολημένοι με την καταδίωξη του Ντι Τζιοβάνι, δεν επιμένουν πολύ με τον Ροσίνια.

Μέγα σφάλμα τους. Θα τους προξενήσει μεγάλο πονοκέφαλο. Δύο μόλις μήνες αργότερα, θα τους κάνει περίγελο όλης της χώρας.

Όταν η δικαιοσύνη απαλλάσσει λόγω αμφιβολιών τον Ροσίνια, αυτός νιώθει αναγεννημένος, αλλά γνωρίζει ότι αυτή είναι η τελευταία φορά. Ο υπαστυνόμος Μπούτσο τού το έχει δηλώσει ξεκάθαρα: «Δύο πράγματα μπορείς να κάνεις: ή να πας να εκτρέφεις κοτόπουλα στην Λα Κουϊάκα, ή να γραφτείς σε καμιά εκκλησιαστική σχολή και να γίνεις παπάς, αλλιώς αυτοκτόνησε αμέσως για να μάς γλυτώσεις από τον κόπο, γιατί την επόμενη φορά που θα σε δούμε σε κάποιο δρόμο στο Μπουένος Άιρες, θα σε πυροβολήσουμε, θα βάλουμε στο χέρι σου ένα πιστόλι και θα πούμε ότι πρόβαλες αντίσταση κατά της αρχής».

Όμως ο Ροσίνια έχει άλλες έγνοιες: το πρόβλημα της υπεράσπισης των αναρχικών κρατουμένων είναι τραγικό – δεν υπάρχουν χρήματα. Παραδείγματος χάριν, οι απ' έξω αναγκάσθηκαν, ελλείψει χρημάτων, να διακόψουν την καθημερινή διανομή τροφής στις φυλακές Καζέρος, η οποία κόστιζε κάτι λιγότερο από εκατό πέζος τον μήνα για κάθε κρατούμενο, και να μειώσουν την βοήθεια η οποία χορηγείται εξ ίσου σε όλους τους αναρχικούς κρατούμενους – είτε είναι καταδικασμένοι, είτε υπόδικοι, είτε διεξάγεται εναντίον τους έρευνα από την Ασφάλεια – στο ποσό των 8 με 10 πέζος την εβδομάδα.

Παρ' όλες τις περικοπές, τα έξοδα είναι υπέρογκα, δεδομένου ότι πρέπει να βοηθούν και τις οικογένειες των κρατουμένων και των φυγόδικων. Από την άλλη, στον Ροσίνια δεν αρέσει να περιμένει παθητικά και να βοηθά όσους είναι μέσα, αλλά θέλει να δράσει για να απελευθερώσει τους συντρόφους που έχουν συλληφθεί, ακόμη και αν τους έχουν κλείσει στο πιό απόρθητο μέρος. Για όλους αυτούς τους

λόγους, όπως ήδη έχουμε αναφέρει, απαιτούνται πολλά χρήματα. Ο Ροσίνια, αν και υπερβολικά αισιόδοξος, είναι πρακτικός άνθρωπος· όλα πρέπει να γίνονται σωστά, ανεξαρτήτως κόστους.

Υπ' αυτήν την έννοια, πολλά διδάχθηκε στο πλευρό του Ντουρρούτι στους λίγους μήνες της κοινής τους δράσης· ασφαλώς πρέπει να δίδεται έμφαση στους εράνους αλληλεγγύης, έτσι ώστε οι εργαζόμενοι να προσφέρουν ό,τι μπορούν για τους συντρόφους που βρίσκονται στην φυλακή. Αυτός είναι ένας τρόπος για να συνηθίζουν στην αδελφοσύνη και να δημιουργούν επαναστατικού τύπου ηθικούς δεσμούς, αλλά, από την άλλη, πρέπει να δρουν για να εξασφαλίσουν χρήματα μέσω απαλλοτριωτικών ενεργειών, χωρίς να νοιάζονται για αυτούς που απολαμβάνουν την ζωή τους, ενώ οι άλλοι υποφέρουν...

Ο Ροσίνια θέλει να προετοιμάσει τα πάντα σχολαστικά, έτσι ώστε να έχει αποτελέσματα χωρίς πολλά προβλήματα. Γι' αυτό που σκέφτεται, μπορεί να υπολογίζει στον έμπιστο φίλο του Αντρές Βάσκεθ Παρέδες, έναν νεαρό Ισπανό, αποφασιστικό, συνετό, με ξεκάθαρες ιδέες. Ο τελευταίος είχε μια πολύ έντονη αγωνιστική δραστηριότητα στο συνδικάτο των ζωγράφων, ήταν ειδικός στην κατασκευή βομβών και είχε φυλακισθεί για τις τρομοκρατικές ενέργειες του 1921, κατά την διάρκεια της εκστρατείας υπέρ του Ραντοβίτσκι. Ο Βάσκεθ Παρέδες ήταν αυτός που προμήθευσε στον Γερμανό αναρχικό Κουρτ Βίλκενς τον εκρηκτικό μηχανισμό για την δολοφονία του αντισυνταγματάρχη Βαρέλα.

Ωστόσο, αν και ο Ροσίνια είχε στην διάθεσή του τον Βάσκεθ Παρέδες, τού έλειπε ένας πολύ σημαντικός άνθρωπος: ο Εμίλιο Ουριόντο, ο οποίος κράτείτο στις φυλακές Πούντα Καρέτας, στο Μοντεβίδεο, για την επίθεση κατά της πρεσβείας των Η.Π.Α.

Η μορφή του Εμίλιο Ουριόντο αποτελεί την ζωντανή διάψευση όσων υποστηρίζουν ότι το αναρχικό κίνημα της Αργεντινής το αποτελούσαν αποκλειστικά ξένοι. Ο Ουριόντο ήταν ένας γνήσιος κρεολός: Εμίλιο Αντέλμο Ουριόντο, από την επαρχία Μαγκνταλένα. Σε αυτόν προσωποποιείται ό,τι θετικό υπάρχει στους αυτόχθονες μας: ευγενικός, δεν κάνει ποτέ πίσω όταν διακυβεύεται η ζωή των φίλων ή οι αρχές της φιλίας, άνθρωπος αδιάφθορος και ηθικά αταλάντευτος, πάντοτε αποφασιστικός. Όμως σε αυτήν την χαρακτηροδομή προστίθεται η ζωντάνια του κρεολού, εκείνη η διαίσθηση που τον βοηθά να καταλαβαίνει με τι είδους άνθρωπο έχει να κάνει.

Επιδεικνύει την ετοιμότητά του στις σχέσεις του με την αστυνομία και την εξουσία, ενώ ως καλός κρεολός είναι πνεύμα ανήσυχο και εξεγερμένο μέχρις υπερβολής: δεν του αρέσει ούτε να τον διατάζουν, ούτε να τον προσβάλλουν. Ποιοί είναι οι άλλοι ώστε να μπορούν να τον διατάζουν; Το μόνο καλό πράγμα που έκανε ο Θεός, ήταν να δώσει στους ανθρώπους την ελευθερία, λέξη ιερή. Ο ίδιος θέλει την ελευθερία του, επειδή σέβεται την ελευθερία των άλλων. Επίσης διαθέτει εκείνη την περίφημη καλλιέργεια των κρεολών· όταν μιλάει διαφαίνεται η ευγένεια και η μόρφωσή του, δεν εκφράζεται με χυδαιότητα –και αντέχει. Μπορεί να αντέξει οποιονδήποτε φυσικό πόνο. Τις φαρδιές πλάτες αυτού του χωρικού από το Μπουένος Άιρες, θα βαρύνουν ατέρμονα χρόνια φυλάκισης στην Ουσουάγια, πολλοί ξυλοδαρμοί, πολλές καταιγίδες και δυνατός ήλιος στην ατέλειωτη φυγή με τα πόδια, νύχτες στις ερημιές των βουνών για να ξεφύγει από τους διώκτες του, πολλές μέρες ανακρίσεων με το «κάθισμα», με τα βαρούλκα να τραβούν τα γόνατα προς το ύψος της πλάτης, όπως γίνεται σήμερα στο Κογκό, κάτι που προκαλεί μεγάλο φόβο στους χριστιανούς

της Δύσης όταν βλέπουν τις φωτογραφίες των εφημερίδων· επιπλέον διαθέτει ένα ακόμη χάρισμα: είναι φιλομαθής, αυτοδίδακτος, ελάχιστοι διαθέτουν την πολιτική του κουλτούρα· δεν καυχιέται γι' αυτό, αλλά γνωρίζει άριστα τι είπαν οι Μπακούνιν και Μαρξ, Κροπότκιν και Ένγκελς, Μαλατέστα και Λένιν. Είναι πεπεισμένος ότι η θεωρία πρέπει να συμβαδίζει με την πρακτική διότι, διαφορετικά, δεν χρησιμεύει σε τίποτα. Και γι' αυτό δεν τον εντυπωσιάζει η εκστρατεία των αναρχικών διανοούμένων, οι οποίοι εξακολουθούν να σκανδαλίζονται από τα παράτολμα εγχειρήματα του Ντι Τζιοβάνι ή του Ροσίνια.

Ο Ουριόντο είναι ο άνθρωπος που λείπει στον Ροσίνια, για να μπορέσει να πραγματοποιήσει το «χτύπημά» του, όμως είναι στην φυλακή. Έτσι, πρέπει να αναζητήσει κάποιον άλλον. Χρειάζεται ανθρώπους της δράσης –και αυτοί σπανίζουν. Τότε επιλέγει τους αδελφούς Μορέτι, δύο τύπους με όχι απολύτως ξεκάθαρες ιδέες, αλλά με χέρια που «πιάνουν». Υπήρξαν πρωταγωνιστές της απεργίας εναντίον της πετρελαικής εταιρείας Energina. Η αγωνιστική κινητοποίηση είχε ξεκινήσει από τους υπεύθυνους των αντλιών οι οποίοι «απαλλοτρίωναν» βενζίνη. Η διεύθυνση τούς ανακάλυψε και τους απέλυσε. Αμέσως επακολούθησε η αλληλεγγύη των αναρχικών με βίαιες κινητοποιήσεις, οι οποίες πυροδότησαν και μια πολεμική στο εσωτερικό του ελευθεριακού κινήματος. Σε αυτές τις συνθήκες, αναδύθηκε η προσωπικότητα του Ελιζέο Ροντρίγκεθ, ενός Ισπανού αναρχικού με αδρά χαρακτηριστικά, με τον οποίο θα ασχοληθούμε αργότερα.

Τώρα πλέον ο Ροσίνια έχει τους ανθρώπους του: τον Αντρές Βάσκεθ Παρέδες και τους Βιτσέντε και Αντόνιο Μορέτι, έτοιμους να τον ακολουθήσουν οπουδήποτε.

Την 1η Οκτωβρίου 1927, στην είσοδο του νοσοκομείου Ροσόν, ανάμεσα στον κόσμο που πηγαινοέρχεται, τους ασθενείς και τους συγγενείς, βρίσκονται τρεις άνδρες με επιδέσμους στο κεφάλι που φαίνονται σαν θύματα ενός δυστυχήματος. Κανείς δεν προσέχει πως στέκονται ακριβώς εκεί, στην πόρτα, σαν να περιμένουν κάποιον. Πράγματι, περιμένουν τον ταμία με την μισθοδοσία, ο οποίος πρόκειται να καταφθάσει σε λίγο.

Οι τρεις άνδρες με τους επιδέσμους είναι ο Μιγκέλ Αρκάντζελ Ροσίνια, ο Αντρές Βάσκεθ Παρέδες και ο Αντόνιο Μορέτι. Σε απόσταση περίπου 30 μέτρων, μέσα σε ένα αυτοκίνητο, τους περιμένει ο Βιτσέντε Μορέτι.

Ο Ροσίνια γνωρίζει ότι η επιχείρηση θα είναι δύσκολη. Ξέρει ότι ο αστυνομικός που συνοδεύει τον ταμία, είναι άριστος σκοπευτής, και μάλιστα υπήρξε πρωταθλητής στην σκοποβολή. Ως εκ τούτου, θεμελιώδους σημασίας είναι ο παράγων αιφνιδιασμός. Ο Ροσίνια απεχθάνεται το πιστολίδι, δηλαδή τους άσκοπους πυροβολισμούς και την αιματοχυσία.

Μόλις φθάνει το αυτοκίνητο με τον ταμία και αυτός κατεβαίνει με την βαλίτσουλα, συνοδευόμενος από τον αστυνομικό, οι τρεις άνδρες με τους επιδέσμους, τους πλησιάζουν και τους απειλούν με τα όπλα. Μετά όλα εκτυλίσσονται με μεγάλη ταχύτητα και κακή τύχη. Ο υπάλληλος αφήνει την βαλίτσα, ενώ ο ένας από τους αναρχικούς την αρπάζει και τρέχει προς το αυτοκίνητο. Οι άλλοι δύο τον μιμούνται, αλλά ο ένας από αυτούς, γυρίζοντας προς τα πίσω, βλέπει τον αστυνομικό να έχει τραβήξει το πιστόλι του. Με μια ενστικτώδη κίνηση τον ξεπερνά σε ταχύτητα και ευστοχία: ενώ τρέχει, με την άκρη του ματιού βλέπει τον αστυνομικό να σωριάζεται στο έδαφος. Αργότερα θα μάθουν από τις εφημερίδες ότι ονομαζόταν Φρανσίσκο Γκάτο, ότι ανήκε